

הלכות נטילת ידים שחרית - ה

מתוך הכלי ובכח אדם

שוע"ר סי' ד מהדורא קמא

א צריכים אנחנו להתקדש בקדושתו וליטול ידינו מן הכלי כדי לעבוד עבודתו ולשרתו, כמו כהן שהיה מקדש ידיו מן הכיור ... לכן תיקנו בברכה זו לשון נטילה, להורות דצריך כלי.

ב בנטילה זו אין צריך שיבואו המים על ידיו מכח אדם דוקא, אלא אפילו שפשף ידיו בתוך כלי של מים עלתה לו נטילה.

ג אם אין לו כלי כלל, אלא רוחץ ידיו במים שאובים שלא מן הכלי, או שאין לו מים כדי שיעור רביעית הלוג, לא ימנע בשביל זה מלברך על נטילת ידים, משום דלא פלוג רבנן, כיון שרוחץ ידיו במים הכשרים לנטילה.

יב אם שכשך ידיו לתוך כלי של מים ג' פעמים בכלי אחד, לא עלתה לו נטילה להעביר רוח רעה מעליהן, שמיד ששכשך ידיו פעם ראשונה בתוך הכלי נטמאו כל המים שבכלי, והווין כמי שופכין. ואם שכשך ידיו ג' פעמים בג' מימות מחולפים, או בנהר דקמאי קמאי אזלי להו והני אחרניי נינהו, יש להסתפק אם עלתה לו נטילה להעביר רוח רעה שעליהן. וטוב שיחזור ויטלם כדינם, מפני שאפשר שאין רוח רעה מסתלקת מהידים אלא על ידי עירוי ג' פעמים מהכלי.

שוע"ר סי' ד מהדורא בתרא

א מאחר שנטילת ידים לתפלה אינה אלא משום נקיון, אין צריך כלי ולא כח נותן.

שוע"ר סי' קנט

א אין נוטלין לידים אלא מכלי שסמכו טהרת ידים על הזאת מי חטאת, או על קידוש ידים ורגלים במקדש, שהיו צריכים כלי, שבקידוש ידים ורגלים נאמר ועשית כיוור וגומר ורחצו ממנו וגומר, ובמי חטאת נאמר ונתן עליו מים חיים אל כלי.

יד צריך שיבואו המים על ידיו מן הכלי מכח נותן ולא מאליהם, שכן מציינו במי חטאת שנאמר בהם והזה הטהור על הטמא. לפיכך צינור שדולין מים מן היאור ושופכין בו ונמשכין ממנו המים להשקות השדה אינו יכול ליתן ידיו לתוכו או תחתיו כדי שיקלחו המים עליהן כשיגיעו להן מפני שאינן באים על ידו מכח אדם.

יז אם הכניס ידיו לתוך הכלי ושכשכן במים ... הרי זו דרך נטילה, אף על פי שאין באים על ידיו מכח נותן, לפי שבין שנוטל ידיו מתוך הכלי ובין מכניס ידיו לתוך הכלי הכל נקרא נטילה בכלי ... ויש אומרים שלעולם אינה חשובה נטילה אלא אם כן באו המים על ידיו מכח נותן, כמו שמצינו בקידוש ידים ורגלים במקדש, דכתיב ורחצו ממנו ולא בתוכו, שבתוכו אינו רוחץ מכח נותן.

כא המטביל ידיו במי מקוה, אף על פי שאין המים באים על ידו מכח נותן ידיו טהורות, אם כל גופו נטהר בהם ידיו לא כל שכן. והוא שראויים לטבול בהם כל גופו דהיינו שיש בהם מ' סאה, אבל פחות מ' סאה או שהם זוחלין פסולי ג' לטבילת ידים. ויש אומרים שאפילו אין בהם אלא רביעית, כיון שאינן שאובים והם בקרקע כשרים לטבילת ידים.

כג וכל זה במי מקוה, אבל מים שאובין, אפילו הם במקום אשבורן ויש בהם מ' סאה, פסולות לטבילת ידים. ויש מכשירין במ' סאה שאובין בקרקע, הואיל והם כשרים לטבילת בעלי קריין הצריכים טבילה לדברי תורה מתקנת עזרא כמו שנתבאר בסי' פ"ח (והעיקר כסברא הראשונה).

פסקי הסדור, סדר הנטילה

גם צריך ליזהר אפילו לעכב שיהיו מים הכשרים לנטילת ידים לסעודה. ושיבואו על ידיו מכח כלי ומכח אדם ... לפי שכל נטילה הפסולה לסעודה אין לברך עליה בשחר.

אם עשה צרכיו ... צריך ליטול ידיו שנית במים לתפלה פעם אחת ... אך אין צריך כלי, ולא כח נותן.

המהלך בדרך ואין לו כלי, אם מטביל בתוך מי גבאים שיש בהם מ' סאה, או במי מעין אע"פ שאין בו מ' סאה, יברך על נטילת ידים, ואחר כך כשיזדמן לו כלי ומים ישפוך עליהם ג' פעמים. ובשעת הדחק כשאינו מצפה להיות לו כלי ומים קודם שיעבור זמן קריאת שמע ותפלה, מטביל במי גבאים, אע"פ שאין בהם מ' סאה, ומברך על נטילת ידים.